

Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 1 – Wereld: Plastic afval als grondstof

1 maximumscore 1

Juiste antwoorden zijn:

De grondstof in de productieketen van producten gemaakt van gerecycled plastic

- komt uit centrumlanden / niet uit perifere landen.
- is geen (uit de bodem of grond) gewonnen delfstof.
- bestaat uit afval van eindproducten.

2 maximumscore 3

- Uit het antwoord moet blijken dat in China veel (plastic) producten (voor de wereldmarkt) gemaakt worden / dat de Chinese industrie voor een groot deel afhankelijk is van (plastic) producten waarvoor grondstoffen (plastic afval) nodig zijn. 1
- Juiste redenen waarom China de import van plastic afval verbood, zijn: 2
 - De hoeveelheid plastic afval in China zelf nam toe (waardoor import niet meer nodig was).
 - China wilde deze vervuilende industrie / de milieubelasting door overblijvend plastic afval niet meer in eigen land hebben.
 - China wilde niet langer het imago hebben van afvalverwerker van de westerse landen / zich minder profileren als land met (laagwaardige) maakindustrie.
 - Het geïmporteerde plastic was van onvoldoende / steeds slechter wordende kwaliteit.

Opmerking

Per juiste reden 1 scorepunt toekennen.

3 maximumscore 2

Een juiste redenering is:

- De Europese Unie (of: Europa) beschikt zelf over relatief weinig grondstoffen / importeert veel grondstoffen, 1
- zodat door (plastic) afval te gebruiken als grondstof / door producten te recyclen de afhankelijkheid van andere landen afneemt. 1

Vraag	Antwoord	Scores
4	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • Uit de omschrijving moet blijken dat bij ruimtelijke afwenteling negatieve gevolgen van (economische) activiteiten worden afgeschoven op andere landen of gebieden. 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Een juist antwoord is: nationale overheden kunnen door internationaal samen te werken afspraken maken over de verwerking van / export van / controle op (illegale) afvalstromen. 	1

Opgave 2 – Wereld: De Pan-American Highway: mind the gap

5	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • Een juiste reden vanuit de economische dimensie is: de Verenigde Staten wilden met deze verbinding de handel (in grondstoffen / landbouw en/of industrieproducten met andere landen) verbeteren. 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Een juiste reden vanuit de politieke dimensie is: de Verenigde Staten wilden (als hegemoniale staat) de invloed / hun macht in Midden- en Zuid-Amerika vergroten. 	1
6	maximumscore 2	
	Uit de redenering moet blijken dat	
	<ul style="list-style-type: none"> • door de Pan-American Highway transport/vervoer/handel over de weg binnen landen verbeterd is, (nationaal schaalniveau) 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • maar dat de afstanden tussen Noord- en Zuid-Amerika voor transport/vervoer/handel over de weg groot zijn / beter met de boot (en/of vliegtuig) overbrugd kunnen worden / dat bij de Darién Gap een (belangrijk) stuk infrastructuur ontbreekt om transport over de weg naar en vanuit Zuid-Amerika mogelijk te maken. (intercontinentaal schaalniveau) 	1
	<i>Opmerking</i>	
	<i>De schaalniveaus hoeven niet expliciet in het antwoord genoemd te worden.</i>	
7	maximumscore 1	
	Uit het antwoord moet blijken dat door politieke machtsverschuivingen (im)migratiebeleid / grensbewaking in vestigingslanden soepeler / strenger kan worden.	
8	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • x = Haïti 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • y = Venezuela 	1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

9 maximumscore 2

- Juiste redenen vanuit de economische dimensie zijn: 1
 - Mexico biedt (door geoutsourcete industrieën vanuit de Verenigde Staten) relatief veel werkgelegenheid voor migranten.
 - Mexico is een relatief rijk land in Midden-Amerika.
- Juiste redenen vanuit andere dimensies zijn: 1
 - In Mexico wordt dezelfde taal gesproken als in de vertreklanden waar veel migranten vandaan komen. (sociaal-culturele dimensie)
 - De Mexicaanse bevolking heeft overwegend dezelfde godsdienst als de bevolking in de vertreklanden waar veel migranten vandaan komen. (sociaal-culturele dimensie)
 - Mexico is een politiek relatief stabiel land. (politieke dimensie)

Opmerking

De dimensies hoeven niet expliciet in het antwoord genoemd te worden.

Opgave 3 – Aarde: Overstromingen in Pakistan

10 maximumscore 2

Indus	c
Mekong	d
Mississippi	b
Ob	a

indien vier juiste antwoorden 2

indien drie of twee juiste antwoorden 1

indien minder dan twee juiste antwoorden 0

11 maximumscore 2

- Uit het antwoord moet blijken dat Pakistan in de periode juli – september onder invloed staat van de ITCZ / een lagedrukgebied / een (vochtige) aanlandige wind / natte moesson. 1
- Uit het antwoord moet blijken dat in deze periode veel smeltwater (uit de Himalaya) via de Indus wordt afgevoerd. 1

12 maximumscore 2

- Juiste andere kenmerken van het landschap in de bovenloop van de Indus zijn: 1
 - Er is nauwelijks begroeiing / weinig vegetatie.
 - De ondergrond is hard / rotsachtig.
- Uit het antwoord moet blijken dat het landschap in de benedenloop van de Indus vlak is (waardoor de rivier makkelijk overstroomt). 1

Opmerking

Aan een antwoord dat ingaat op de lage ligging van het landschap in de benedenloop van de Indus mag geen scorepunt worden toegekend.

13 maximumscore 2

- Uit het antwoord moet blijken dat het Westen een (veel) groter aandeel heeft in de uitstoot van broeikasgassen dan Pakistan / perifere landen. 1
- Juiste maatregelen zijn: 1
 - dijken aanleggen
 - overbeweiding / ontbossing tegengaan
 - herbebossen

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 4 – Aarde: Het Centraal Massief in Frankrijk

14 maximumscore 2

Uit de uitleg moet blijken dat

- het Centraal Massief (Hercynisch plooingsgebied) een ouder gebergte is dan de Alpen (Alpine plooingsgebied), (oorzaak) 1
- waardoor de afbraak van gesteenten / exogene processen in het Centraal Massief al langer plaatsvinden dan in de Alpen. (gevolg) 1

15 maximumscore 3

- a stratovulkaan
- b horst
- c sedimentgesteente
- d uitvloeiingsgesteente

- indien vier juiste antwoorden 3
- indien drie juiste antwoorden 2
- indien twee juiste antwoorden 1
- indien minder dan twee juiste antwoorden 0

16 maximumscore 3

Uit de beschrijving moet blijken dat

- in de aardkorst rek plaatsvindt / bewegingen in de aardkorst optreden 1
- waarbij in de ondergrond breuken ontstaan zijn, 1
- waarlangs magma een weg naar boven heeft kunnen vinden (en vulkanen ontstaan zijn). 1

17 maximumscore 2

Uit het antwoord moet blijken dat

- de meeste vulkanen de (oorspronkelijke) kegelvorm hebben / niet door gletsjers geërodeerd zijn, 1
- waaruit afgeleid kan worden dat de laatste uitbarstingen dus ná de laatste ijstijd plaatsgevonden moeten hebben. 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 5 – Zuid-Amerika: De Pamparegio

18 maximumscore 2

Juiste kenmerken zijn:

- De Pamparegio is vlak / heeft weinig reliëf.
- In de Pamparegio is voldoende irrigatiewater beschikbaar. / Door de Pamparegio stromen rivieren.
- De bodem in de Pamparegio is vruchtbaar.

per juist kenmerk

1

19 maximumscore 1

Uit het antwoord moet blijken dat het industrialisatiebeleid van landen in de Pamparegio tussen 1930 en 1960 gericht was op imports substitutie / gericht was op binnenlandse consumptie / weinig gericht was op de export van industrieproducten.

20 maximumscore 2

Uit de redenering moet blijken dat

- de export van voedselgewassen (vanuit de Pamparegio) naar Afrika zal toenemen, 1
- omdat de bevolkingsomvang / de welvaart daar groeit. 1

21 maximumscore 3

Een juiste beschrijving is:

- Vanaf het begin van de jaren 90 werd een (neo)liberaler / kapitalistischer beleid gevoerd (dan in de decennia daarvoor), 1
- zodat de verschillen tussen arm en rijk groter werden / economische ongelijkheid groter werd / de criminaliteit en/of (subjectieve) onveiligheid in Argentinië toenam, 1
- zodat mensen uit hogere inkomensgroepen steeds vaker in beveiligde ommuurde woonwijken zijn gaan wonen. 1

Opgave 6 – Zuid-Amerika: Het Poopómeer in Bolivia

22 maximumscore 2

- uitspraak 1: juist
 uitspraak 2: onjuist
 uitspraak 3: onjuist

indien drie juiste antwoorden	2
indien twee juiste antwoorden	1
indien minder dan twee juiste antwoorden	0

23 maximumscore 2

Juiste oorzaken zijn:

- Het Poopómeer was kleiner / minder diep / bevatte minder water dan het Titicacameer.
- Het Poopómeer ontving via de Desaguadero steeds minder vaak water vanuit het (steeds vaker lager staande) Titicacameer.
- Het Poopómeer heeft (in tegenstelling tot het Titicacameer) minder aanvoer van smeltwater.

per juiste oorzaak	1
--------------------	---

Opmerking

Aan een antwoord waaruit (op basis van de weergave van het Poopómeer in het kaartenkatern) blijkt dat er geen rivier uitmondt in het Poopómeer dient een scorepunt toegekend te worden.

24 maximumscore 2

- Uit het antwoord moet blijken dat voor de teelt van quinoa grondwater / water uit de Desaguadero onttrokken wordt. 1
- Juiste redenen zijn: 1
 - Met de export van landbouwproducten (of mijnbouwproducten) wordt veel geld verdiend.
 - Een zoutmeer wordt niet gebruikt voor drinkwater of irrigatie.

Opmerking

Antwoorden die bij de eerste deelscore ingaan op het direct onttrekken van water uit het Poopómeer dienen fout gerekend te worden.

25 maximumscore 1

1997 / 1998

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

26 maximumscore 3

Een juiste beschrijving moet de volgende drie stappen bevatten:

- Tijdens een El Niño ligt voor de westkust van Zuid-Amerika een lagedrukgebied (in plaats van een hogedrukgebied) / is het zeewater voor de westkust van Zuid-Amerika veel warmer dan normaal. 1
- Het westen van Zuid-Amerika krijgt tijdens een El Niño te maken met westelijke (aanlandige) winden. / De oostelijke passaatwinden worden zwakker / bereiken de Altiplano niet (meer), 1
- waardoor op de Altiplano tijdens een El Niño nauwelijks neerslag valt / de neerslag ten westen van de Andes valt (en het Poopómeer dus definitief opdroogde). 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 7 – Leefomgeving: Het waterschap Schieland en Krimpenerwaard

27	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • Zie onderstaande aanvulling • Limburg / 20 	<p>1</p> <p>1</p>
	<p>Bij vraag 27 moet de eerste deelscore altijd worden toegekend, ongeacht of er wel of geen antwoord gegeven is, en ongeacht het gegeven antwoord.</p>	
28	maximumscore 2	
	<p>Juiste gebiedskenmerken zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> – In Schieland is meer verstening / meer bebouwing dan in Krimpenerwaard. – Schieland ligt lager dan Krimpenerwaard. – Water in Schieland kan maar aan een kant van de polder geloosd worden, terwijl water uit Krimpenerwaard naar het noorden en het zuiden geloosd kan worden. 	
	per juist gebiedskenmerk	1
29	maximumscore 2	
	<p>Een juiste redenering is:</p> <ul style="list-style-type: none"> • In Schieland wonen meer mensen / is meer tuinbouw en industrie / is meer economische activiteit dan in Krimpenerwaard, • zodat Schieland moeilijker te evacueren is / in Schieland de economische schade bij een overstroming groter zal zijn dan in Krimpenerwaard (en dus wordt voor Schieland een minder grote overstromingskans geaccepteerd dan voor Krimpenerwaard). 	<p>1</p> <p>1</p>
30	maximumscore 2	
	<p>Uit de beschrijving moet blijken dat</p> <ul style="list-style-type: none"> • door de Waaiersluis open te zetten zoet water naar de benedenloop van de Hollandse IJssel stroomt, • waardoor het binnendringende zoute water (vanuit de Nieuwe Maas) wordt teruggeduwd / tegengehouden. 	<p>1</p> <p>1</p>

Opgave 8 – Leefomgeving: Aandachtswijken

31 maximumscore 3

De beschrijving moet onderstaande drie stappen bevatten:

- Het ruimtelijk beleid ten aanzien van de Randstad tot ongeveer 1990 was gericht op het gecontroleerd spreiden / bundelen van de suburbanisatie vanuit de steden in de Randstad (naar de groeikernen). 1
- Vooral hogere inkomensgroepen hadden de mogelijkheid om naar groeikernen / groeisteden te verhuizen. 1
- Vooral lagere inkomensgroepen bleven achter / kwamen terecht in wijken met goedkope (huur)woningen. 1

32 maximumscore 1

Uit het antwoord moet blijken dat binnen de stad Utrecht in het algemeen geldt dat hoe hoger de uitkomsten van de Leefbaarometer zijn, des te hoger de WOZ-waarde is.

of

Uit het antwoord moet blijken dat binnen de stad Utrecht in het algemeen geldt dat hoe lager de uitkomsten van de Leefbaarometer zijn, des te lager de WOZ-waarde is.

33 maximumscore 2

Een juiste redenering is:

- Dorpen / Landelijke gebieden / Groeikernen om Utrecht heen (zoals Maarssen, Nieuwegein en Houten) scoren op andere kenmerken uit de Leefbaarometer (zoals fysieke omgeving en overlast / onveiligheid) beter dan wijken in Utrecht, 1
- zodat deze dorpen / landelijke gebieden / groeikernen, ondanks de lagere WOZ-waardes, toch hoog scoren op de Leefbaarometer. 1

34 maximumscore 2

Juiste nadelen zijn:

- Er blijven minder woningen over voor de lagere inkomensgroepen.
- De sociale cohesie kan achteruit gaan.
- Voorzieningen ontwikkelen mee met de vraag van de nieuwe inwoners en passen hierdoor niet meer bij de vraag van de lagere inkomens.

per juist nadeel

1

Bronvermeldingen

bron 1	Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling met data van www.euractiv.com , 2023
bron 2	Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling met data van www.brilliantmaps.com , 2023
bron 3	Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling met data van www.nd.nl , 2023
bron 4	Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling met data van Panamá Migración, 2023
bron 5	Alcarta 2e editie, kaart E2_246, 2021
bron 6	Alcarta 2e editie, kaart E2_259F, 2021
bron 7	Dmitriy Kandinskiy / Shutterstock.com Photo Image / Shutterstock.com Dmitry Rukhlenko / Shutterstock.com TedMosly / Shutterstock.com
bron 8	Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling, met data van www.nos.nl , 2023
bron 9	Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling met data van www.viagallica.com , 2023
bron 10	Grote Bosatlas 56e, kaart 68C, 2021
bron 11	Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling, 2023
bron 12	Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling met data van www.researchgate.net , 2023
bron 13	Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling met data van visibleearth.nasa.gov , 2023
bron 14	Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling, 2023 Sven-Erik Jacobsen, 2014
bron 15	Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling met data van www.pmel.noaa.gov , 2023
bron 16	Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling, 2023
bron 17	Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling met data van www.urbis.nl , 2023
bron 18	Grote Bosatlas 56e, kaart 50b, 2021
bron 19	Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling met data uit www.volkskrant.nl , 2023
bron 20	Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling met data van www.leefbaarometer.nl , 2023
bron 21	Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling met data van www.cbsinuwbuurt.nl , 2023